

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész óvra . . . . . 10 frt — kr.
Félóra . . . . . 5 " — "
Negyedóra . . . . . 3 " — "
Egy óra . . . . . 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasábon petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű többesr
hirdetések alku szerint jutányos áron vetetnek fel. Bő yegdíj min-
den külön beiktatásért 30 kr.

Egy felolvasás, a szocializmusról.

Erről a napjainkban talán legfontosabb tárgyról hallottunk tegnap — nov. 19. — a városház nagy termében közel egy óráig tartó felolvasást, melyet egy, főképpen a munka emberei, vagy a munkás kérdés iránt érdeklődő nagy közönség előtt tartott **Boldisár Kálmán** dr. III. ker. rendőrkapitány.

Büszke lehet Debreczen szab. kir. város arra, hogy rend-ügye vezetésén oly férfiak állnak, mint ez a kapitány is, aki azon ügygyel, amelyben a rendőrségnek a néppel gyakran és közvetlenül érintkeznie kell, tanulmányszerűleg úgy foglalkozik, hogy abból ily felolvasás születik, amely tartalmilag folyton nemcsak leköti, hanem feszíti a figyelmet és irányában — azt lehet mondani, hogy költőileg lendületes.

Amint tudjuk, a felolvasás füzetben meg fog jelenai; azért hát ha lapunk szük tere megengedhetné is — nem előzzük meg a kinyomatást, egészben itt közléssel; hanem a jótékony cél érdekében, melyre szerzője a kiadással néz: némi bár halvány ismertetést adunk róla, hogy felhívjuk rá a közönség azon részének figyelmét is, mely bármi oknál fogva nem volt oly szerencsés, hogy ezt a felolvasást hallhatta volna. Ez a szokottól elütő tágabb ismertetési mód oka, egyenesen a felolvasás tárgya és célja iránti mélyebb érdeklődésünk mellett, a felolvasás által a felolvasó iránt érzett elkötelezettségünkben bátran kereshető, mert megtalálható. Örömlőnknek tartjuk, hogy egy ily felolvasás eszmei világítását és a megoldás eszközeinek ismertetését — legalább kivonatossan — adhatjuk.

Jegyezzük meg előre, hogy a hallgató közönségben a szocialisták számosan lehettek s lehetőleg egy tömegben ültek, mert a felolvasás egy-egy nekik tetsző kifejezését ugyancsak erősen felmorajló helyesléssel kísérték.

I.

Felolvasó a vége felé közeledő századot a felvilágosodás századának mondja, mely külön világtörténelmet csinált, az emberiséget a kultúra minden vonalán hihetetlenül előbbre vitte, Mózesként vezetett, de már aggsága miatt nem viheti önmaga teremtette nagy kérdéseinek megoldásához; s kérdés: békésen léphet-e az új század „ígéret földére” . . . s nem fog-e a XX-ik század újabb nemzedéke megváltozó társadalmat látni? . . . A fényűzéssel ellentétesen áll egymással

szemben — a szegénység, a legujabbkor e rabszolga tömege, mely forradalmakat, trónokat leomlani látott már s felkent fejeket legurulni a bakó kosarába, s ha részeiben csak porszem is, de vérrel gyurva össze — »sziklává tömörülve» — felelmes. Ám ha az észmét, az emberi társadalom szellemi kiválóbjai, nem szégyenelve a durva sármunkát — formálják: sok könnynek, vérnek veszik elejét.

Haldokló századunk kiadta minden erejét a nemzet i forradalmakban, de észrevétlenül hagyta meggyülemelni a társadalmi forradalmaknak robbantó anyagát. Haladt egymástól eltérő uton politika és társadalom, amaz fennt, ez, az élet rögeit taposva; milliók bajával alig foglalkozott valaki, legfőleg egy-egy tudós, de anélkül hogy törődtek volna vele, kivált nálunk, ahol a fényes termektől a »malom alattig» csak a politikáról érdemes beszélni. Nem törődnek vele a politikai pártok, még a sajtó is alig; kabátos ember meg illeltenek tartja vele foglalkozni. Pedig a közgazdasági élet hovatóvább a szocialis küzdelmek szintere lesz. Az elégedetlenség melylyel a mindennapi élet tele van: maga a szocialis kérdés, mely beveszi magát a nemzet társadalmi rétegeinek testébe, átalakítja az egyének véresejtjeit, új rőt ömleszt az ereibe.

„A szocialismus még most ködösen kavargó eszmekörében van-e és ha van mi az, ami hivatva lesz az igazság mindig diadalmaskodó erejével hódító harcra indulni a népek közt? Mit lehet belőle jogosnak venni, mit nem? Mire érett már meg a muló idővel az emberi fölfogás, amely annyi rothadt intézményünk elöitélete helyett, egészséges, igazán boldogító eszmét adjon a világnak? Mert hiszen azt csak nem gondoljuk, sőt az ellenkezőjét valljuk, hogy minden úgy volna jó a társadalomban ahogy van.»

Minden kornak voltak mozgató eszméi. Az emberiség ezután is haladni, rohanni és ha kell erőszakoskodni fog. Az uja alakuló társadalomban az ember nem fog elveszni a tömegben, hanem érték szerint érvényesül. Eddig a faj, nemzetiség és nyelv küzdelme folyt, most a kenyéré, a társadalmi rétegek határait megvonó tőke és munkáé. Nem a munkakerülő mozgalma ez, mint a minék sokan akarják tekinteni. A vagyon és szegénység mindig egymás ellenében és egymással harczban állott, sok elnyomást és igazságtalanságot okozva;

de egyszersmind az emberi törekvéseknek a munka tökéletesebb érvényesítésének s a vagyon és jólét egyenletesebb megosztásának is tért nyitni akarva.

Most már a szocialis problémák Rousseau után Smith Ádám, Marx, Lasalle, Stein, Schöffle stb. tudományos foglalkozásainak adtak tárgyat s mindenik égbekiáltó igazságtalanságnak látja a paloták dobzódokejelését, a kenyérért kuncsorgó munkás proletár ellenébe. Eddig túrni és hallgatni tanított a hit vallása, az egyház hatalma, ahelyett, hogy papjai a lelki vigacson kívül szellemileg is igyekeztek volna felemelni. Most észlekednek emberjogaik és ezek eszközei iránt s e téren a maradást és haladást észlelve azt látjuk, hogy bizony nem a véletlenség jájéka a latin és german, (a római és protestáns vallású) nemzetek között emezek előnyére a különbség, hanem a bigottság és felvilágosodás adja ennek megmagyarázásához a kulcsot.

A magyar társadalom még alszik, vagy legalább is alig eszmél. De idegen agitátorok elhintették a magot s van is már ipari és mezőgazdasági szocialismusunk; s a magyar társadalom csudálkozik, elfordítja tekintetét és az Államra néz, hogy az segítsen, amelynek omnipotenciája már is tultengett s nagyobb mérvben ránehezedik a társadalomra, mint amily mérvben jól tud tenni. A Haza egy központi éléskamara lesz, melyből csaknem mindenki várja megélhetését, az egyéni követelések betéti társasága marad, de melyből az eszmei rész el fog tűnni s mint Rómában kiáltják: »Panem et circenses!» A nagyoktól kiáradva, bámulatos tekintetben az alsóbb elemek tanulékonyasága!

Iparunk alig van még, de azért ipari munkásaink már harczban állnak a tőkével; pedig nálunk maga a tőke is nagyon függő, mégis minden »kézsubonyos» olyannak tartja magát, aki nélkül megakadna a világ fejlődése. (A szocialista hallgatók az ellenmondás moráját csak itt hallatták.) Szocialistáink 99 százaléka csak az általános elégedetlenség érzetének engedve veszi be az új tant s engedi magát a külföldi agitáció által felhasználtatni.

Ha vezérpolitikuskaink a szocialismusnak közgazdasági fontosságát méltatva a parlamentben idejében hozzáfogtak volna gazdasági elmaradásunk kijavításához — az elégedetlenség nem lett volna a szocialismus szövetségese.

A képviselőház ülése.

A szombati ülést — November 18. — T a l l i á n alelnök nyitotta meg s azután hogy hitelesítették a múlt ülés jkvét:

Neményi Ambrus beterjesztette a pénzügyi bizottság jelentését a Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországok közti létrejött pénzügyi egyezményre vonatkozó 1899: 60. t.-cz. hatályának újbbi meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat tárgyában.

Napirendre tűzése iránt holnap fog a Ház határozni.

Benke Gyula: A zárszámadási bizottság nevében annak az 1898. évi zárszámadásra vonatkozó jelentését tisztelettel benyújtja.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter a lelkészek javadalmazásának kiegészítéséről szóló 1898. évi XIV-ik törvény czik szerint 1899-re szükséges póthitel engedélyezésére vonatkozó törvényjavaslatot indokolásával együtt beterjeszti.

A pénzügyi bizottsághoz utasított törvényjavaslat a következő:

Törvényjavaslat a lelkészi jövedelem kiegészítéséről szóló 1898. XIV. t.-cz. végrehajtásához az 1899. évre szükséges póthitel engedélyezéséről.

1. §. Az 1898. XIV. törvényczikk 2. és 10. §-ában meghatározott célra az 1899. évi államköltségvetésbe megszavazott 500.000 forinton felül a pénzügyi készletekből fedezendő 100.000. frt póthitel megszavazatik.

2. §. A vallás- és közoktatásügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy ezen összeget az 1899. évi VIII. t. cikkben fogalt állami költségvetés rendes kiadások 21. fejezetének 67. czime alatt számolhassa el.

3. §. Ezen törvény kihirdetése napján lép életbe és végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi miniszter, valamint a pénzügyminiszter bizatnak meg.

A Ház ezután K o l a Janos referálása alapján elfogadta ugy általánosságban, mint részleteiben vita nélkül a kir. ügyészségek és bíróságok tagjainak az igazságügyminiszteri-umban való ideiglenes alkalmaztatásáról szóló törvényjavaslatot.

Következett a nap érdekessége:

L u k á c s miniszter válasza Ugron interpellációjára az osztrák aranyháborús a hitelviszonyok dolgában.

A lánczid jubileuma.

— 1849. Nov. 20. — 1899 Nov. 20. —

A két dunapart állandó összekötésére szolgáló budapesti Lánczid, ez az épp ugy nagyszerű, mint közhasznú, drágán és nagy rizikóval megalkotott óriási mű, végre a rendkívüli technikai és pénzügyi nehézségek leküzdése után, ezer veszély között, emberfeletti munkáirán, Isten segítségével annyira elkészült, hogy törvény szerinti használatra a nagyközönségnek megnyitható.

Ilyen tartalmu plakattal adta tudtul a hidépítőbizottság a lakosságnak 1849 november elején, hogy a hónap 20-án délben ünnepélyesen megnyitja Széchenyi nagy alkotását.

A megnyitásra nagy tömeg nép sereglett össze a partokon. A hidfők előtt Pesten is, Budán is, lovas és gyalog katonaság sorakozott. Először báró Haynau tábornok, hadparancsnok és báró Geringer polgári kormányzó mentek át, kíséretükkel a pesti parttól a budaira. A balparti hidfő Pest város tanácsa fogadta a magas személyiségeket és csatlakozott hozzájuk, a jobb parton Buda város tanácsa és a várparancsnokság. Az összes jelenvoltakat elragadta a hid szépsége és nagyszerűsége. Arra a napra díjazatlan volt a hidonjárás.

Ez volt az egész. Beszédet senki sem tartott, mert abban lehetetlen lett volna meg nem emlékezni a hid megteremtőjéről, Széchenyiről, a ki — már akkor persona ingratissima —

A pénzügyminiszter azon kezdte, hogy sok mindenre nem terjedhet ki, amit Ugron mondott.

Sajnálatos, hogy a valutarendezés gyorsabban nem haladhatott. De ez nem büne a kormánynak, 1892-ben alapították meg a valutarendezés ereteit, e keretek kitöltése a későbbi akció fóladata volt. Ez sok nehézséggel történt. Sok ellenséges befolyással kellett küzdeni. Mégis sikerült 1897-ben bejelentenie, hogy a két kormány közt az egyezés létrejött. 1898. tavasza óta keveset lehetett tenni és csak a folyó év nyarán voltak a szükséges törvények megalkothatók. — A főnnakadások nem voltak túlságosan nagy jelentőségűek. Sokkal kevesebb sulya van az osztrák aranyháborúnak is, mint a hogy gondoljuk, mert hisz e bizottságnak semminemű cselekedete nem alkalmas arra, hogy a valutarendezést megakassza és mert csak az 5 koronások veretése szenved haladékot pár napra. A reciprocitás nincs megsértve, hisz a bizottság nem véglegesen döntő fórum. Az osztrák kormányt és a Reichsrathot illeti a végleges döntés. Már pedig az osztrák kormány kész a törvény rendelkezéseinek eleget tenni. (Csakhogy az osztrák viszonyok közt tud-e?)

A 9.600.000 frt arany visszavonására nézve előadja ezeket: az 1897. valutatörvény rendeli az arany mennyiség parlamenti ellenőrzését; mivel a nyáron az 5 koronások veretése elrendellett, ezt a magyar kormány elrendelte olyképp, hogy 9.600.000 frtnyi aranyat adott át az osztrák-magyar banknak, hogy ez megfelelő összegű ezüst forintot adjon, a melyből koronákat fognak veretni. — Így kellett tenni az osztrák kormánynak is. Az osztrák bizottság nem a valuta elleni animozitásból hozta határozatát, hanem politikai okokból. De mert néhány nap előtt sem e bizottságnak a továbbira vonatkozó elhatározását, sem az osztrák kormány fölfogását nem ismerte, óvatosságból akképp intézkedett, hogy a letett arany mennyiség végleges átadását ideiglenesen fölfüggesztette. Ma másképp van már. Ma ugyanis az osztrák kormány késznek jelentkezett eleget tenni a törvény rendelkezésének. Tehát semmi akadálya az arany átadásának és az ezüstkoronások veretésének. (?)

Az ön álló jegybank föllállításának a szükségét nem látjuk; de nincs is oly helyzetben a kormány, hogy ily javaslatot

simá — döblingi magányában töprengett pesszimisztikus gondolatain. A sors megtagadta tőle az elégtelt, hogy legnagyobb művét valaha készen lássa.

A Lánczid már akkor kedvenc eszméje volt Széchenyinek, mikor még nem szerepelt nyilvánosan. — Még mint katona, 1821-ben ajánlatot terjesztett elő az állami építőhivatalnak egy Pest és Buda közötti állandó hid építése iránt. Nagyszabásu tervrajzot mellékelte hozzá, — azzal együtt visszakapta. Nem vették komolyan a dolgot. Az eszmét a hidhoz az a nap szülhette agyában, mikor sürgős utazás közben a Duna jegén vitette át magát és a jég éppen abban a pillanatban indult meg, mikor ő a budai parton kiszállott. Ha egy-két percczel tovább időz, menthetett nélkül el a veszély: nemcsak közlekedési előnyök tekintetéből harcolt a hid érdekében, hanem — a mit kevesen tudnak. De a nemesség és a nép közti ürt kellene annak a lánczid áthidalnia. A nemzeti előjogok ellen Európa nyugatán rég megindult mozgalomnak hazánkban Széchenyi tudott volna a legelszántabb békés vezére lenni. A hiddal is azt czélozta legfeltűnőbbben, hogy azon legalább ne érjen mit se az előző. hanem ur és paraszt egyképpen fizessen. — Csakis így érthető, hogy a Lánczidnak ellenségei is voltak, kik minden befolyasukat latbavetették ellene.

Komolyan 1828-ban látott hozzá Széchenyi a hid megvalósításához. Éjt, napot ezen eszmének áldoz. Utaz, tervez, néz, alkuszik, kapacitál. Naplójában a hidnak külön rovata

tegyen, mert az osztrák-magyar bank teljesíti köteleességét.

A k a m a t l á b emelkedésének nemzetközi okait eltávolítani nincs hatalmában. A bajokat enyhíteni akarja, hiszen investíciókra, közmunkákra, a vállalkozási szellem fejlesztésére sokat ad ki az állam, ugy visszabályozásokra is; a piacok alimentálására a pénzügyintézeteknek jelentékeny összegeket bocsát rendelkezésére, ugy az orsz. központi hitelszövetkezetnek is, ugy hogy mindazok az intézetek, a melyek ezzel összeköttetésben állanak, kamatáb emelése nélkül kaphatnak ettől újabb kölcsönt. Másképp a vidéki ezernyi pénzügyintézetet nem segítheti. 8—14 napos fölmondással a vidéki intézeteknek nem adhat kölcsönt. Kéri válasza tudomásul vételét. (Helyeslés jobbról.)

U g r o n Gabor: Kérdése három részből állott s nem két részből. Kérdései a valutarendezésre, a bankszabadalomra és a hitelviszonyokra vonatkoztak. A koronaértékről a külföldnek az a hite, hogy aranyérték, de a valóságban nem az. 1892-ben 5 év volt a valutarendezés leghosszabb határideje, máig pedig 7 év telt el. A hiba az uralkodó párt részéről történt, mert belement számos dologba a nélkül, hogy az osztrák-magyar bank részéről biztosítékot szerzett volna. A pénzügyminiszter most arról akarja biztosítani a magyar törvényhozást, hogy a valuta rendezése most már minden akadály nélkül folyhatik. Pozitív alapot erre nem lát, a odaát a kormányt, a parlamentet a legkevésbé a jóakaratot a valuta rendezésének dolgában. Az a bizottság a maga törvényének szempontjából ítéli meg köteleességét. Az osztrák kormány tettezi magát az osztrák bizottságnak kétszer nyilvánuló tiltakozó határozatán. Ez lehet. De a mi törvényünk azt diktálja, hogy Ausztriának csak alkotmányos képviselőivel léphetők érintkezésbe, nem pedig kormányával. Megdöbbentő es visszataszító tehát, hogy az osztrák kormány a parlament ellenére cselekszik. (Zajos helyeslés.)

A helyzet ez.

59.000.000 aranyra van szüksége az osztrák kormánynak. Pénztárában 49 milliója van. Ha a Reichsrath a zárlatot meg nem nyitja, mikép fixet a 49 millióból 59 milliót? Ugy látszik, a 80 millió államadósság törlesztésére nem fognak 30 milliót törleszteni. Ez az, a mi sérti a v a l u t a - t ö r v é n y t é s a v i s z o n o s s á g o t. E z a 3 0

van, onnan tudjuk, hogy 1832 február 10-én «hangulatot már keletett a hid iránt.»

«1832 jun. 12. Kérvényt adtam be Pest vármegyéhez a hid tárgyában.»

«1832 június 14. Megyegyűlés. A hidat elfogadták.»

A hiddal Széchenyi kezdettől fogva egybekapcsolta a közteher közös viselésének eszméjét. A hidnak megépítését nem akarta a nemzet aldozatosságától függővé tenni, hanem részvénytársaságot tervezett rája. A titáni harc részleteibe itt nem bocsátkozhatunk. De hogy mekkora küzdelmébe került, eléggé jellemzi Cziráky Antal gróf azon kijelentése, hogy az a nap, melyen a nemesség vámfizetési kötelezettségét a Lánczidra nézve kimondják, halálzási napja lesz a magyar alkotmánynak. És ez a Cziráky volt akkor miniszter, mikor a hid ügyét, miután valamennyi fórumon keresztül ment, a király elé kellett terjeszteni azentésítés végett. Ilyen és efféle személyi elmentések magyarázzák meg, hogy Széchenyi lángbuzgalma daczára is csak csigalépésben jut előbbre a hidépítés ügye.

1835-i naplójából a következő részleteket közöljük:

«Január 11. Nap-nap után a hidon dolgozom, jobban mondva az eszmén.

Január 13. A kerületi gyűlésen nagy többség jutott a hidnak. Bamulnak. Győzelmem fényes, Dicsérettel halmoznak el, de sok ellenségem is akad miatta. Nagy hazafi... világos Pista a csufneveim. Personalis gratulált; nem hiszem, hogy szivből.

Január 23. Hid ügyében tanácskozás,

millió hiányozni fog a közforgalomból, mint bankjegy (Mozgás).

Váltópénz lesz-e az új 5 koronás vagy kurrens pénz? Hisz a törvény azt mondja: senki sem köteles 25 forintnál több ezüst-pénzt elfogadni. Az esetben tehát nem lesz kurrens pénz. Világosan mondja meg a pénzügyminiszter, hogy csak az esetben adja ki az osztrák-magyar banknak az aranyat, ha a z osztrák kormány kellő módon fölhatalmazást kap a Reichsráthtól az aranyak kiszolgáltatására. (Zaj Tetszes)

Ez után a kamatláb magasságáról disztalt, abban csucosítván ki fejtegetését, hogy egész pénzgazdasági politikának a berlini pénzügyminiszter vonzókötelen vonzoltatik. Kéri a kormányt: hasson oda, hogy az osztrák-magyar bank ne csupán részvényeseire, hanem a két állam lakóira is legyen tekintettel.

Világos, hogy az egész kiegyezési ügyben sem az osztrák kormány, sem egyik osztrák párt sem képes biztosítékot nyújtani a gazdasági viszony rendezésének fennartására, a viszonyosság teljesítésére.

Hogy a kormány a vidéki pénzügyben segíteni akar, az lehet, de nem teszi, mert a vidék számára szánt összegeket itt, a központban helyezi el. Gondol a miniszter a hatalmasokká, de nem a gyöngékké. Miért nem juttatja a pénzügyminiszter elhelyezés, céljából az osztrák-magyar bank vidéki intézeteknek és az Első Hazaival összeköttetésben álló vidéki intézeteknek? (Zaj. Mozgás) Az egész ország éri a nagy szegénységet és az állam garasos vállalatokat, munkalátokat csinált! Budapesten meggazdagodtak a bankok és a bankárok, de az utolsó tizenöt esztendő alatt nem gazdagodott meg senki, aki dolgozott. Ez rothadt állapot és gazdasági politikát jelent! A miniszter válasza azt nem veszi tudomásul. (Tetszés.)

A kormánypárt a választ tudomásul vette. (A mint ez várható egy hatalmi állásához görcsösen, a törvény elmagyarázásával is ragaszkodó kormányhoz és pártjához.)

Következett Rakovszky Istvan népparti képviselő interpellációja a kiegyezésről. Azon kezdte Rakovszky, hogy Deák műve a próbatétel a lóttak. A jelenségek egész lánczolata bizonyítja

ezt. Rámutat az átutalási eljárásra: a valuta-rendeles dolgan, ezt bizonyítja, az osztrák birodalmi törvény 14. §-ának alkalmazásával átsiklani nem lehet s ha ez így van: akkor a viszonosság megsértését immár bejelentettnek, sőt meg történtnek kell tekinteni. Ha a Reichsrath fölösztatják: ez sem segít. Az aranyokat az osztrák-magyar bank nem kapja meg, mert a Fuchs ur bizottságának mandátuma tart a fölösztatás után is.

Mindaz kihatással van a magyar belpolitikára is, mert a megkiegyezés az egész vonalon nincs rendezve teljesen, addig Széll kormány semmit sem tehet idehaza, nem markolhat a darazsfészkekbe.

Mondja meg tehát a minisztereknek; miképp kezelim a gánakja a uár elsőjét a helyzetet? szük-ség lesz-e a tmenetiprovizóriumra?

Széll Kálmán kormányelnök oly fontosnak tartotta ezt az interpellációt, hogy reá nyomban válaszolt. Hogy meglepetésnek ne legyen kitéve az ország, ezt kívánja Rakovszky. Hát minő meglepetésekben részesült az ország. És ha részesült, nem igyekezett azt reperálni a kormány? Meglepetések ha történni fognak; azokkal a kormány szembe fog helyezkedni a törvény alajján állva. (?) Ha ezt nem teszi majd a kormány: akkor vonják felelősségre.

Oda át, azt mondja Rakovszky, nem akarják a viszonyosságot megtartani. Ez nem áll. A Clary-kormány a legjobb akarattal kívánja és törekszik rendezni a viszonyokat ezért még nem tisztultak, de ez természetes. Ott hullámok csapnak föl...

Hentaller: Azok minket temetnek el.

Széll: Nem fogna kelte-metni. (Zaj). Kérek türelmet. Azt mondja Rakovszky, minő pártját fogva a Fuchs ur bizottságának, (?) hogy ha a Reichsráth fölösztatják, az sem segít a bajon. Helytelen dolog ilyet fölhozni. (Nagy zaj).

Kubik: Hát aljuuk el!

Széll: Nem felel meg a parlamenti szokásoknak. A Fuchs ur bizottsága nem kompetens a viszonyosságot megsérteni. A bizottság joga arra vigyázni, hogy az aranyat a valuta-rendelesre fordítva, a törvény teljesítessék. Azt, hogy a törvény keresztül vitessek, azt

megakadályozni joga nem volt e bizottságnak. (De késelteti, gátolja.)

Ha tehát parlamentáris uton nem lehet ez aranyakat kiszolgáltatni: akkor meg kell azt tenni az osztrák birodalmi törvény által engedett más uton. E bizottságnak nem az volt oka szuperrevidálni az arany kiadását elrendelő császári rendeletet, (Állami és császári rendelet!) a mely rendeletet nem a bizottság, csak a Reichsráth váltotta át. A mig ez nem történik meg: addig a császári rendelet törvényes s azt az osztrák kormány végrehajthatja és végre is hajja. A osztrák kormány kész összes kötelességeit teljesíteni. Az osztrák kormány dolga tehát azzal törödni, honnan és miképp teszi be az 59,000,000 frtnyi aranyat. Nem a mi dolgunk ezzel törödni. (?) (Folytonos zaj és nyugtalanság.)

Az átutalás dolgában azt mondja, hogy az erre vonatkozó törvényt az új kormány még nem vitte keresztül Ausztriában. De az átutalásnak január elsőjén kell életbe lépni. Akkor e kérdésnek minden körülmények közt meg kell oldatni. Teljesen moivált alapon konstruált fölfogása, hogy január elsőjén életbe lép az átutalás, lehet, hogy a 13. §-alajján (?) lehet, hogy másképp, óhajtanó hogy alkotmányos uton történjen ez. Azért kéri a rendelet kiadása, mert ez óhajtas mellőzése kívánatos. Ha január elsőjén az átutalás életbe nem lép: akkor a viszonyosság igen meg lesz sértve. (Általános zajos helyeslés.) A kormány nem néz a jövő elé öszetett kézzel. A mi törvényünkben kifejezésre jutnak a viszonyosság megsértése esetén a védelem és megtorlás fegyverei. (Helyeslés.) Január elsőjéig nem megokolt a viszonyosság megsértéséről beszélni. Kéri válasza tudomásul vételét. (Zajos helyeslés jobbról.)

Rakovszky Istvan a választ tudomásul veszi azért, mert úgy vette ki a kormányelők nyilatkozatából, hogy biztosítéka van arra, hogy január elsőjén a viszonyosság meg nem sértetik. (?) Ez így ilik egy népparti képviselőhöz.)

A választ a közjogi ellenzék kivételével tudomásul vette a Haz is.

A legközelebbi ülést holnap kedden délelőtt tíz órakor tartják a horvát provizóriumot tárgyalják.

Az ülésnek fel egy órakor vége volt.

Változások.

Az országgyűlés főrendiházában elnök-változás készült, gf. Károlyi Tibor lemondásával, aki tartós betegeskedése miatt akarja elhagyni díszes állását.

A magyar kormány kebelében pedig gf. Széchenyi Manó felségsemelye körüli miniszternek szintén egészségi állapotnak tulajdonított lemondásával készül változás, akinek helyét aztán a fuzió A pponyi gróf foglalná el.

A háboru.

Ladysmith eseteit, ezt jelentette tegnape. egy későn éjjel érkezett távirat, mely Egyiptomtól jött. Hivatalos angol távirat nem erősíti meg a hírt, de nem is fogja megerősíteni, mig csak kellőképpen elő nem készíti reá az angol közvéleményt. Összevéve azonban a Ladysmithről érkező táviratokat, megállapíthatjuk belőlük a következő tényeket, a melyekből valószínű a Ladysmith elfoglalásáról szóló hír:

Nov. 13-án a Ladysmith angol sereg helyzete oly rossz volt, hogy White tábornok menekülni akart, fölrakta kocsikra az élelmiszert, a hadiszert, az egész készletet s ki akart vonulni a városból. A burok hatalmas ágyuzása miatt azonban nem tehetett ezt, kénytelen volt tehát maradni a szénaboglyakkal torlaszolta el magát. Széna-szalma azonban hamar tüzet fog, a burok ágyuk tüze meggyújtotta a szénát, a melytől lángba borult Ladysmith sok épülete. Ez történt nov. 14-én, a mikor a burok nemcsak bombázták a várost, hanem szurony rohamot is intéztek az angolok sáncai ellen. Nov. 15-16-áról

Erőszakos voltam, Czirákyval mindenkorra szakítottam. Ilyen emberrel csak egy Isten tudna a civilizáció terén egy lépést tétetni előre.

Január 23. Főrendiház a hidat elfogadta. Február 6. Hidat a törvényhozás mindkét háza egyhangulag elfogadta. Bizottság ki nevezve. (Ez volt az 1836. évi XXVI. törvényezikk.)

A konzervatív főurak elleneztek a hidat az ismert princípium miatt. A törvényhozásban, miután kisebbségben maradtak, a két város polgárságánál csináltak ellenhangulatot, a mit megkönnyített a városok hidvám-jövedéki korlátlan joga. De Széchenyi résen állott. A kisajátítási jog akkor még fogalmában sem létezett, tehát alkudnia kellett először az ösz-polgársággal, azután az egyes telektulajdonosokkal. Majd megnyeri a dugazdag bécsi bankárt, Sina bárót, hogy álljon a vállalat élére; az ügyeskező hidmérnököt Clark Tierney-t pedig, hogy készítse el a hid tervet és költségvetését. A részvénytársaság szerződését az 1840. XXXIX. t.-cz. cikkelyezi be. Az alapkövet 1842. aug. 24-én teszi le Károly — a király képviselőjében megjelenő — főherceg. Széchenyi naplójában e napon a hidoról ezt találjuk:

«Alapkövetél-ünnepély rendben folyt le. Fáklyás-menet közeleg... Kiss beszél... én nem vagyok itthon. Innen Kossuthoz mennek, ki engem magasztal. Széchenyi hiv stb.»

A tíz évig tartó építés alatt számos epizódot jegyzett föl az általános érdeklődés. 1848. július 18-án helyezték be az utolsó

lánczszemet. Alnoch ezredes merényletet mindenki tudja, arról nem szólunk. De hogy Dembinszky ugyanezen szándékban volt két hónapal később, azt már kevesen tudják. Clark Simon jelenleg kister-nnei gyógyszerész birókában egy okmányt őriz, melyet atyjához, Clark Ádához, a hid építőjéhez küldtek: «Clark főmérnök urak, Pest, Lánczhid. — Főhadiszállás Pesten, 1849. július. Haladéktalanul hordassa le a hidat, ellenkező esetben kénytelen leszek azt fölrobbantani. Dembinszky Henrik. tábornok.» — Ellenjegyezte Mészáros Lázár hadügyminiszter, tábornok. Szerencsére ezt a rendeletet sem fogantatosították.

Hogy a Lánczhid nemsokára a pest-budai polgárság legkedvesebb közlekedési eszköze lett, az természetes. 1849 november 20-tól az év végéig 16 millió ember járt a hidon. A bevétel 600 ezer frt volt. Persze akkor csak egy kr. volt a hidvám. Legnagyobb bevétel 1871-bea volt a hidnak: hét és félszáz ezer forint.

Ma — hétfőn — pontos ötven éve, hogy a magyar történelem két leggyűlöltebb alakja szó és beszéd, ének és zene nélkül átlépkedett a hidon a nélkül, hogy a nagy alkotóról, Széchenyi ról csak egy szó is esett volna.

Elhomályosulatlan fényvel áll a szép mű és erejében bámulatra ragadja az emberiséget ötven év óta mindennap. Most ötven év múlva a Lánczhidat Széchenyi nevének hangsúlyozásával ünnepeljük.

nincs hír. Mi történt e két nap alatt, nem tudni, megmagyarázza azonban egy tegnapi telegramm, amely azt jelenti, hogy Ladysmithről délre az angolok, a kiknek 13 agyuk volt, megtámadtak egy 300 főnyi bur csapatot. Heves harc fejlődött ki, a melynek az lett a vege, hogy a burok az angolokat visszafelé üzték Ladysmith felé, mivel azonban Ladysmithbe az angolok vissza nem térhettek már, egy hegyen foglaltak állást. Bizonyos tehát, hogy ezek az angolok Ladysmithből törtek ki nyíltan azzal a szándékkal, hogy elmenekülnek délre. Szembe találtak azonban magukat a burokkal s így menekülniök nem sikerült. Mennyi volt az angol sereg száma, a távirat nem említi. Világos lesz azonban belőle, hogy Ladysmithben White tabornok helyzete tarthatatlan lett, ha csapatait menekülni hagyja. Az angol sereg, a mely a hegyekre menekült föl, előbb-utóbb kénytelen lesz magát megadni, mert a hegyen sem víz, sem eleség nincsen s az ellenállást soka nem bírja ki. Ennyi a tény. Az újabb táviratok remélhetőleg ki fogják tölteni az eddigi telegrammok hiányait s megtudjuk belőlük, hogy milyen nagy volt az a sereg, mely Ladysmithet elhagyta s hogy nem-e igyekezett maga White tabornok is menekülni.

Ha a Ladysmith-lesteről szóló hír valóban bizonyít, akkor a burok óriási előnyt szereztek maguknak most, mikor az angolok segítő csapatai mar-mar nagy veszedelemmel fenyegettek őket. Hogy Ladysmith körül a burk dolgja jól áll, kitűnik abból is, hogy Ladysmith alul ismét megindult egy bur sereg délnek, hogy a közeledő brit csapatok útját állja s megakadályozza, hogy a csapatok Ladysmith közelébe férközzenek.

Elfoglalták a burok az Estcourt közelében levő Ennersdalet s így csak pár kilométernyire vannak Estcourttól, a hová a segítő csapatok két zászlóalja megérkezett, de a honnan az angolok, mint hivatalos angol táviratok is hírül hozták, agyuk hiányában kénytelenek visszavonulni Maritzburg felé. A burok gondolnak arra is, hogy a brit segítőcsapatokkal szemben maguk is megerősíték haderejüket. Egy hateres lövből álló bur csapat a Zulu-földön vonult délre, hogy Joubert tabornok hadseregéhez csatlakozzék.

Franciaország.

A francia öszeesküvők pörében, mint egy felhívatalos parisi jelentés mondja, decz. 20-ára várják az állami törvényszék ítéletét. A tárgyalás eddigi folyásából azt lehet következtetni, hogy a vádlottak legnagyobb részét el fogják ítélni, az ítélet azonban egyhe lesz.

H I R E K.

* **A h.-bösszörményi ev. ref. templom felavatása.** A h.-bösszörményi új ev. ref. templom felavatása tegnap ment végbe nagy egyházi funkcióval. A felavatási ünnepélyre Debreczenből Böszörménybe mentek Kiss Áron püspök, Degenfeld József gróf főispán, egyházkerületi főgondnok, Rásó Gyula k. tan. alispán, Zsigmond Sándor esperes, Lengyel Imre, Eröss Lajos, Csiky Lajos, dr. Erdős József theolog. tanárok, Wessprémi Zoltán főjegyző, Dóczy Imre középisk. felügyelő, Sinka Sándor gym. igazg., Kovács L. képezdei igazg., Geressy K. tankerületi főigazgató, dr. Wiczian Istvan főispáni titkár, Hajdu József püspöki titkár, Hódy Béla egyházi levéltárnok, ezeken kívül a vidék s a környék lelkészei. Az érkező vendégeket nagy közönség s 150 tagu lovas bandérium várta.

A templom előtt nagy diadalkapu volt felállítva. — Az indóháznál a város nevében Somossy Béla polgármester üdvözölte szép beszéddel a püspököt és főgondnokot.

Majd Szolnok Gerzson h.-bösszörmény

lelkész üdvözölte a püspököt, mire a püspök megköszönte a szívélyes fogadtatást.

Harangok zugása mellett vonultak be a városba s rövid idő múlva, kilencz órakor megkezdődött a tulajdonkeppeni ünnepély. Az új, tagas templom szorongásig megtelt, mire a püspök s a vendégek megérkeztek.

Az ünnepélyt az egyházi enekkar Kreutzer „Az Urnak napja” ez énekével nyílt meg. Majd az egybesereglett hívők énekelték a 37. dics. 1. versét s a 233. dics. 1. és 3. versét. Kiss Áron püspök felment ezután a szószékre, hol buzgó imátmóndótt. Az ima után Zsigmond Sándor esperes tartott megható szép, gondolatokban gazdag hosszabb felavatási beszédet. A beszéd után nyomban Szabó Lajos hadházi lelkész 8 leány és 6 gyermeket keresztelt meg. Lily és Endre b.-ujváros lelkész ur vacsororai beszédet mondott s urvacsorai osztott mi körülbelül másfél órát vett igénybe. Sörös Janos b.-szent-mihályi lelkész urvacsorai utóbeszéde után Szolnok Gerzson h.-bösszörményi lelkész szép záróimát mondott, mely után a templomi énekkarral együtt a hívők a „Hymnus” énekelték el. A felavatási aktus ezzel d. u. 1 órakor véget ért. Két órakor 200 teriékü tarsas ebéd volt a gymnasium tornatermében, hol az első felköszöntőt Kiss Áron püspök mondta a királynak.

* **Nem boldog Debreczen.** A „Pesti Napló” pénteki vezércikkében a magyar városok háztartásáról írva azt találta mondani, hogy Debreczen az a boldog város, a hol pótadót nem fizetnek az emberek. A vezércikket olvasva a P. N. egy debreczeni előfizetője, a következő levéllel világosította fel a cikkírókat és a P. N. olvasó közönséget.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Becsés lapja 318-ik számában a „Városok háztartása” című vezércikkben a városok pótadójáról lévén szó, Debreczen — valószínűleg téves információ alapján — úgy van megemlítve, mint a hol meg ma sem fizetnek községi pótadót. Bár úgy volna! De, fajdalom, régen elmúlt az a boldog idő, mert elebb éveken át hat százalék, a mult évben huszonegy százalék és ez évben már harmincznyolcz és fél százalék volt a községi pótadó, sőt jövőre meg három százalék fog ehhez járulni, kórhazadó czimen Bizony ekéseredetten fogadja ezt az adófizető polgár-ság, de azért csak fizetünk, mert nagyon igaz van Szomaházy urnak, midőn egyik tarczájában azt írja, hogy ott vagyunk csak bátrak, a hol erre éppen semmi szükség sincs. Kötelességemnek tartom ennyit megjegyezni az igazság érdekében, nehogy irigyljenek bennünket,

Teljes tisztelettel

Egy adófizető polgár.

Az adófizető polgár felsőhajtása valóban jellemzi Debreczen városának igazgatását. — Méltan lehet ekéseredve az adózó polgárság annak tudatában, hogy a pótadó a rossz gazdalkozás következtében evről-évre emelkedni fog.

* **Debreczeni szegény asszony a királynál.** A „Pesti Napló” debreczeni levelezője írja ezt a kis históriát. Az utolsó királyi kihallgatás alkalmával nagy feltűnést keltett a budai királyi palotában egy mezitlábos debreczeni parasztasszony, özvegy Tóth Istvánné, kinek csak Szolnokig telt pénze a vasutra, onnan gyalog jött fel a királyhoz, a hátán jókora batyúval. A szegény asszonyt a kabinetirodában apróra kikérdezték, hogy mi a kérése, mikor elmondta, hogy öregségére nemcsak elerőtlenkedett s ezért munkaképtelenné vált, de emellett a szemei is meg-

gyengültek. Elmondta ő mindzket Debreczenben is a katonailító-bizottság előtt és kérte, hogy a fiát, ki szorgalmas kovácslegény, mint keresetképtelen özvegynek az egyetlen eltartóját mentsék fel a szolgálatból, a mint a törvény rendel, de bizony nem hallgattak rá. A fiut elvitték októberben, azóta a szegény asszony nagy nyomorba jutott. A kabinetirodában a király parancsából senkit sem szabad elutasítani, a ki kéri meg, s ezért az öreg asszony a király elé került és ott megismételhetette a kérését. A királyt nagyon megbotította az eset és rögtön megígérte, hogy a fiu egy hét alatt otthon lesz. Ezután nem vart jeenet következett, a min a király jóízűt nevetett. Özvegy Tóthné ugyanis a batyujából hirtelen kirántott egy koszu debreczeni vizes perczet és hálából felajánlotta a királynak. A király azt mondta rá, hogy köszöni, nem él vele, tiltja az orvos, mire özvegy Tóthné síelve kiment a palotából s az udvaron őrt álló rendőrnek adta a perczet. Am a rendőr sem méltányolta a debreczei csemegét, s egy Tóthnéhoz hasonló szegénynek adta, a miyenek a királyi palota tájékán, ha a király itt van, sohaem hiányzanak.

* **Erzsébet emlékünnepélyek.** A tegnapi — nov. 19-én — Erzsébet névnap alkalmával, Debreczen sz. kir. város által fenntartott közs. iparos tanoncz iskolákban, kegyeletes emlékünnepélyeket tartottak, az oly váraibanul elhunyt boldog emlékzetű Erzsébet királyné ő felsége emlékére. A kegyelet es hafa érzetnek fejlesztésére épen iparos tanuló ifjuságunk szívében nagy szükség van s midőn e téren újabb meg újabb tanujelét látjuk annak, hogy ez irányban is előre haladunk csak elismeréssel és dicsérrel emlékezhetünk meg a tanító testület tagjairól, akik e tért is felhasználnak, e téren is o d a d a s a l küzdenek. — Az ifjuság előtt tartott beszédek mindenike tznulságos volt, s azok kerülve a politikai színezetet pusztán csak a nagy királyné élete történetének részletes megismertetésével foglalkoztak. A beszédek mindenikét — bár azok megörökítésre méltók — nem közölhetjük, egyikét azonban, hogy hü képet nyujtsuk azon lélekemelő ünnepélynek, mely nagy királynénk emlékezetét és ama nagy, soha el nem évülő tetteket volt hívva iparos ifjuságunk szívében megmaradandóvá tenni lapunk e heti számában teközzöljük. Az ünnepélyeken melyek három helyen tartattak iparosaink közzül kevesen voltak jelen, a midőn ezt nyilvánosságra hozzuk, tesszük azért, hogy a közönyt, mely a legrosszabb példaadó megtörjük, mert a tanár és tanító urak legjobb akaratu törekvése is nagyon keveset tehet, míg ellenben az iparos urak buzdítása es példaadása sokat.

A debreczeni keres. akad. ifjusága nov. 19-én iskolai Erzsébet-gyászemlék ünnepélyt rendezett, melyen a meghívottak közzül a felügyelő bizottság 4 tagja tisztelte megjelenésével az ünnepélyt, névszerint N o v e l i Ede elnök, továbbá levag M a y e r Emil, K o v á c s Mihály és B i r ó József kereskedő. Az ünnepély programja a következő volt: 1. Elnöki megnyitó: Eml. József önképzőéri elnök hatásosan ecsetelte a gyaszt mely nagyasszonyunk halála alkalmából keltett megnyitotta az ünnepélyt. Chopin gyászinduóját előadták: L a s s z g a l l n e r Agost, (violin) S c h o l z e Károly (zongora) és Z a k á r János (hegedű). 3. Torkos László: „Nagyasszonyunk halva” cz. költeményét szavelta: C s a p ó László. 4. Erzsébet királyné emlékezete, irta és felolvasta P i t é r Pál. 5. Zimay László: „Fajó emlékek” énekelték H o t t o n Amália, a női tanfolyam növendéke és U j v á r i Ferencz, zongorán kísérté: S c h o l z e Károly. 6. Karádi-Vavrincz „Zúgnak bugnák a harangok” melodrama, zongora kíséret mellett szavelta T á r n o k Dezső. 7. Makai Emil: „Góriás

asszonyok című költeményét szavalt: Weiszberg János, 8. Hymnus előadta az ifjuság, zongorán kísért, Pintér Pál. A közönség a sikeresen közreműködő tagok iránti élenk tetszés-nyilatkozatok között oszlott szét.

* Egy száz alispán a szabadságharcról. Brassóvarmegye egy idő óta szomorú hírnevet szerez, mert szinte keresi az alkalmat, hogy szembe szálljon a magyarsággal. Most maga a varmegye alispánja, Jekel Frigyes dr. ad okot a magyar közönség megbotránkozására. Szabad óráiban ugyanis történetirással foglalkozik s hogy milyen szelében teszi, azt mutatja Földvár község történetéről megjelent munkája. Természetesen a magyar alispán németül ír s egyebek között így becsmerli a magyar nemzet szent érzelmeit:

»Az 1848-iki orkán is, mely a haza minden viszonyait alapjában fölforgatta, nehezen sujtott téged (t. i. Földvár községet). Mint garázdalkodott, gyújtogatott, rabolt és gyilkolt az ellenség falaid között. De ez a vihar sem tépett le a régi száz hírnév és hűség koszorujából egy levelet sem. E korban, mikor a hűség és ragaszkodás szent kötelei bomladoztak, te óh Földvár, (értsd a száz népfaj) együtt segítettél a front védeni és éppen helységedben szenvedtél s türelmet sokat.

Az »ellenség« a székely honvédséget a mely a szabadságharcban a hazaáruló száz községet elfoglalta. Jekel ur gyalázkodása alkalmasint nem marad szó nélkül, mert utóvégre ez a száz ur, a ki így beszél nagy küzdelmünkről. Magyarország egyik vármegyéjének, első tisztviselője, a »kiegyezés« és a fátörborítja negyedik évtizedében!

* Szemere Kálmán százados. A Budapesti Hírlap szombati számának Sport rovatában egy érdekes hír vonja magára a figyelmet. Ez pedig az, hogy a híres urlovas Kreutzbrenck Zdenko, ki legutóbb az alagi lövészversenyen aratott Geist Gáspár lovaival diadalokat, s a kit Debreczen sport férfiai is igen jól ismernek, visszavonul s ezután legfeljebb a tiszt nágy akadály versenyeken fog részt venni. Geist Gáspár ez okból megállapodásra jutott Szemere Kálmánnal a debreczeni honvédhuszár ezred századosával, ki az ország egyik legjobb urlovasa, hogy lovait a jövő évi versenyeken Szemere fogja lovagolni. A kitűnő urlovas, ki a debreczeni tarsas élet kedvelő alakja, bizonyára sok diadalt fog szerezni a Geist verseny istállónak.

* Az angol társalgó kör szombati teastélye. A tagok ezuttal is igen szép számmal jelentek meg a felolvasási estélyre. Az érdekes programot dr. Glück József nyitotta meg, elszavalván Julius Caesarból Brutus nagy monológiáját, amelyet az egybegyűlt tagok tapsokkal és elismeréssel fogadtak. Ezután dr. Balkányi Emil olvasott fel az ő egyetemi életéből: »Egy éj a bonczteremben és a szerencsétlen 13 számról.« A felolvasás mondatról-mondatra jobban és jobban lebiincelt a hallgatók figyelmét, amelynek befejezését őszinte elismerés követte. Végül Bessenyei Széplácz elnök állott fel és szívrehatóan, hiven és hűvel előadta Brown »Past, Present, Future« (mult, jelen s jövő) című költeményét. Remek költemény és gyönyörű előadás; a program ezen érdekes számát az öszes jelenlevők hangos Cheerrel »eljen«-nel fogadták. Valóban szorgalommal tanulmányozza az elnök az angol nyelvet és hatalmas irodalmát, a mely már annyira meghozta fíradságának gyümölcsét, hogy a jelenlevő tagok nem tudtak eléggé kifejezést adni csodálkozásuknak, amelyet nap-

nap után észlelnek a nyelv elsajátítása és helyes kiejtését illetőleg.

* A műgyetem a Lágymányoson. Az új műgyetem melyet a Ferencz József hid fejenél, a Dunapart és a Fehérvári-ut által alkotott három-zónyi területen építnek: egyike lesz európa legnagyobb építészeti intézeteinek. Ez a pavilonrendszerben alkotott épületcsoport 32,400 négyzetméteres telket foglal magában. A terület egyrésze még víz alatt van, de már erősen folyik a feltöltési munka. Az öszes építkezés hat millió ötszáz-zár forintba van előirázva s körülbelül 15 évig tart a munka.

* A vallási téboly halottja. Özevgy Borbely Gergelyné a legújabb vértanúja a nazarénus hitnek. Önmaga csinál magából mártírt. A hétvenhat esztendő rajongó öreg asszony a halálba menekül mikor elvettek tőle egyetlen vigasztát: a bibliáját. Borbely Gergelyné, pár év óta egészen beleszedült a hit üdvös tanában. Folytonosan gyülekezetbe járt éjjel nappal a bibliát olvasta. Az utóbbi időben egészen baskomor lett, szinte belebetegedett a nagy ajtatosságra. Ekkor a leánya és a veje eldugták előle a bibliát. Az öreg asszony ezt anyira szívére vette, hogy éjjel felment a padlásra és felakasztotta magát. Mikor meglelték, már halott volt.

* A tiszántúli ev. ref. egyházkerület középiskoláinak államségélye. A tiszántúli egyházkerület felügyelete alatt álló iskolák közül csupan a debreczeni fő és h. bűszörmenyi algyimnasiumok nem részesülnek államségélyekben. Az 1900. évre az államségélyben részesülő iskolák — a kultuszminiszter budgetje szerint — a következő összegeket kapják: H.-Nánás 3000 frt, Szathmár 13000 frt, Karczag 3000, Kis-Ujszállás 14,000 frt. Bekés 6000 frt, Hódmező-Vasárhely 13,000 frt, M.-Sziget 15,000 frt, Mezőtúr 8000 frt. Tehát a tiszántúli ev. ref. egyházkerület felügyelete alá tartozó 8 gymnasium öszesen 75,000 frt államségélyt kap. Az államségélyben részesülő magyarországi református középiskolák öszes évi javandósága 237,200 frt. Nem kap államségélyt a duna-melléki egyházkerület kunszentmiklósi algyimnasiuma, az erdélyi egyházkerület algyimnasiuma.

* Egy házaspár arany lakodalma. Szép és magasztos ünnepély folyt le tegnap Kepes Sámuel debreczeni polgár házában. A derék agg és bűséges hitestarsa ez alkalommal ünnepelték meg boldog házasságuknak ötvenéves évfordulóját, a szeretet, hitvesi ragaszkodás legmagasabb ünnepét: aranylakodalmat. Mind-n féltűnés, zaj nélkül, a legszűkebb családi körben folyt le ez a ritka ünnepély. Az agg házaspárt, a kiből tarsadalmi életünk egyik közkedvelt tagja; Kepes Géza szüleit tisztelheti, rokonok, barátok és ismerősök úgy helyből, mint vidékről elhalmozták gratulációkkal. Akiket a hitvesi szeretet becsületben ötven éven keresztül együtt tartott, nagyon megérdemlik a tisztelet ilyen szép megnyilatkozását.

* Mégis csak székely a székely. Senki az országban nem viselkedett oly önzéretesen, mint Csikvármegye alsóki járásának katonai ellenőrző szemléjén Balázs Sándor tartalékos katona. A mikor a nevét olvasták, a hier helyett hangosan kivágta:

— Jelen!

A százados figyelmeztette, hogy németül kell jelentkezni, de Balázs hajthatatlan maradt. Egész kis beszédet mondott a szemlén.

— Magyar ember vagyok, szolt a tisztekhez s ha az önök katonai becsülete nem engedi meg, hogy anyanyelvünkön jelentkezünk, úgy az én nemzeti büszkeségem nem engedi a német szót.

A százados erre 7 napi elzárásra ítélte Balázs, de rögtön kijelentette, hogy szabadon

ereszti, ha bocsánatot kér. Baázs ezt ilyen formán tette meg:

— Vétettem a katonai szabályok ellen, mert magyar ember létemre magyarul jelentkeztem. Ezt beismerem.

A százados megelegedett ezzel s a kuruc székely a tartalékosok éljenzése mellett távozott el.

* Közút építése. A H.-Nánás—h.-szentmihályi és Nagy Kaló—polgári törvényhatósági közútnak H. Nánás város belterületén levő átkelési szakaszának cvklops burkolattal leendő helyreállítását 38303 frt 98 kr öszszeg erejéig engedélyezte Rasó Gyula kir. tanácsos, alispán. — A zártajánlati versenytárgyalás f. évi december 5 én lesz az alispáni hivatali szobában.

* Betörés. Mint egyeki levelezőnk írja, nagy feltűnést keltett a mult héten az ottani volt törvénybíró Mikula György esete Mikula ki éppen leányát készült férjhez adni, bement leányával Egerbe, hogy ott bevásárlásokat tegyen. Szerencsétlenségére senkit sem hagyott házörzónék az egy kutyán kívül ez pedig lelkiismeretlennek bizonyult, mert egy pár jó madár betört a Mikula lakásába, honnan elvittek a leendő új asszonynak minden holmiját. De nem elegendek meg a sok ágyneművel s fehérneművel, hanem még egy pár száz forintot is szembretették, s aztán meg sem várva a pirkadó hajnalt, — szépen tovább állottak. Hogy kik lehettek e jó madarak, azt nem tudják, de gyanítják, hogy csakis olyanok, kik a haz tájékkal ismerősök voltak s tudták, hogy Mikula Egerbe fog menni. A nyomozás erélylyel folyik.

* A szent leány. Békés-Csabán most egy érdekes szélhámos ügye foglalkoztatja a közvéleményt. Tóth Erzsébet egy hiszteriában szenvedő leány, néhány héttel ezelőtt azt állította, hogy neki megjelent a Szűz Mária. Az anyja ezt elhíresztelte, a nép azóta csapatos-tól járt Tóth Erzsébet hazához, a kiknek a leány anyja jó pénzért jóslásokat, tanácsokat és bűnbocsátó leveleket osztogatott. A hatóság onnan lett figyelmes a dologra, hogy egy Márton Jánosné nevű asszonynak Tóth Erzsébet 5000 olvasó leimadkozását rendelte. A szegény asszony a harmadik ezernél beleőrült. Sztraka szolgabíró Mártonnéit kevitette a gyulai új tebolydába, de egyuttal vizsgálatot indított és Tóth Erzsébet a kórházba szállította, az anyját pedig letartóztatta. A nép annyira bizott a szent leányban, hogy elvesztése miatt rendkívül elkéseredett.

* Elpusztult kopófalca. A debreczeni 3-ik honvédhuszár-ezrednek gyönyörű kopófalcaja volt, mintegy harmincz darabból álló, jövéru angol fajta. Tegnap azonban, veszttség gyanúja miatt agyonlőtték mind a harmincat. A kopók darabja megért 150—200 forintot. A honvédhuszár-ezred most másik falkát rendel Angliából.

* Óvakodjunk a ferevezetéstől! E cím alatt a »Budapesten Neue Kleine Journal« 313. november 14-iki számában a következőket írja: »A megbízhatatlan versenyzők ravaszsga nem ismer határt és furfangjuk cél-táblájául rendszeren nagy kedveltségnek örvendő elismert jeles készítményeket tűznek ki, értéktelen utánzatoknak azokhoz hasonló nagy-bangu neveket adnak s ezáltal a közönséget megtévesztik, teljesen értéktelen utánzatokat hozván piacra. Ez az eset ismétlődik most a »Kosmin« szájviznél, melyet a berlini »Roths Kreuz« vegyészeti gyár készít és amelynek foghusra, szájra és fogakra felül-mulhatatlanul erősítő, üdítő és konzerváló hatasa van. A közönség félrevezetésére most Budapestén egy, a »Kosmin«-hoz egészen hasonló nev alatt valami takolmányt készítenek, amelynek hogy mily nagy értéket lehet tulajdonítani, kitűnik egyedül abból a tisztességtelen eljárásából, melyet terjesztésénél taustitanak. A közönség nagyon jól teszi, ha erre figyelemmel lesz és csakis az említett gyárból származó »Kosmin«-t vásárol.«

* **Nagyot hallás.** Egy gazdag hölgy, a ki a nagyot hallás és fülzugástól O. Nicholson művészi füldobja által meggyógyult, annak — illetve intézetének — 20.000 márkát ajándékozott, hogy ezen pénzből olyan süketek és nagyot hallók, a kiknek nem engedik anyagi viszonyaik, hogy a füldobot beszerezhessék, ingyen láttassanak el. Levelek címzendők: Institut E. W. Nicholson «Longcatt» Gunnersburg, London, W. England.»

Színház.

Hunyadi László.

Szombat este Erkel Ferencz operáját hallottuk a szomban először. Telt ház gyűlt össze az igazi magyar opera meghallgatására, mely különben a múlt szomban 8-szor került színre.

Különös érdekességet kölcsönzött az előadásnak az, hogy Szilágyi Erzsébetet ezúttal Bódi Ella, új opera énekesnőnk, Gara nádor szerepét pedig Ferenczy énekelte. Gara Mária szerepében pedig Perényi Margit mutatkozott be először operában.

Bódi Ella sikeréről számolunk be először. Közvetlen — nagy sikert aratott pompás hangjával, melyel a nehéz pártit minden fáradtság nélkül tisztán precíz énekelte. A nehéz — de igazán művészi becsű La Grange áriát elődjénél biztosabban, nagyobb erővel és ügyesebb technikával énekelte el. Az utolsó képből a mellet megrázó dramai játékaival is kitűnt.

A nagy ária után nyílt színen háromszor tapsolták ki.

Perényi Margit az est második hőse. Gara Mária énekelte tisztán, biztosan intonálva. A második felvonás nagy duettjében percekig tapsolták, ugyszintén a börtön jelenetben is.

Ferenczy nem énekel biztosan. «Öröme fel Gara» sólót minden nagyobb hatás nélkül énekelte el. — Ugylátszik nem volt jól diszponálva.

Karacs Hunyadi Lászlója kitűnő úgy ének mint játékában. Ez este különben hangjánál volt a szép hangja egész valójában érvényesült. Rá szolgált a zúgó tapsokra.

V. László szerepében Kállay Lujza vált ki csengő szép hangjával. A siker nagy része illeti őt is. Csatar mint Czille nyújtott jót játékaival és énekével.

Jó volt Sárosi is.

A férfi kar különös dicséretet érdemel.

A gondos, valóban mintaszerű rendezés Bartha Istvan érdeme.

Tegnap délután **«Arany lakadalm»** ment a többszöri ismétlésből ismerhető jó előadásban.

Tegnap este Dóczy József debreceni pénzügyi titkar énekes népszínművét «Liliom Klári»-t először hozták színre. A közönség, ha a tapsok és kihívásokból itéünk — elismeréssel fogadt. A színházon kívül azonban a darab felett pro et contra oly vita volt, hogy célszerűnek tartjuk bírálatunkat a mai előadás alapján is merithető behatóbb ismeretszerzés végett elhalasztani.

Azonban a mi a szereplőket illeti, már most is elmondhatjuk, hogy kivétel nélkül mindent megtettek a darab sikerére.

Ingyen előadás. A legközelebbi ingyen előadást szerdahoz egy hétre, azaz a hó utolsó szerdáján tartják meg. Ez alkalommal «A király házasság» című vígjátékot adják elő.

Színházi műsor.

Hétfőn Liliom Klári, népszínmű, írta Dóczy József.

Kedden »B« bérletben Baba.

Szerdán »C« bérletben Mozgó fényképek. Csütörtökön »A« bérletben Rómeó és Julia.

Pénteken, bérletszűnetben Sulamith. — Opera.

Szombaton bérletszűnetben Sulamith. Vasárnap bérletszűnetben Sulamith.

Meggyilkolt 48-as honvédtiszt.

— Saját tudósítónktól. —

Almosd, nov. 19.

Almosdon, e bíbarmegyei kis községben vérlázító gyilkosság történt tegnap.

A gyilkosság áldozata egy öreg 48-as honvéd főhadnagy, kit az almosdi bíró suncanz fia lőtt le nemtelen bosszúból.

A s omoru esetről tudósítónk a következőket jelenti:

Almosdon kegyetlen gyilkosság történt a minap. A bíró fia agyonlőtte a község öreg tanítóját, a ki a szabadságharcban vitézül harczolt a honvéd seregben. Úgy történt, hogy Nagy József, a bíró legény fia fölkereste Kun János nyugalmazott tanítót, 48-as honvéd főhadnagyot s a szülő permtezőt kérte kölcsön tőle.

— Nem adhatom fiam — mondotta a szelid öreg ur — magam is kölcsön kapam mástól.

— Csak egy-két órára kell — erősködött a legény.

Az öreg ur azonban nem mutatott hajlandóságot, hogy a kérést teljesítse. Így esett meg azután, hogy Nagy József éjszaka idején feltörte a tanító pajáját és ellopta a permtezőt. Megtudta a dolgot csakhamar Kun János, a ki menten el is ment a bíróhoz, hogy panaszt tegyen a legény ellen.

Tanítsa meg embersegre a fiát, mert hátha más tanítja meg, — fakadt ki az agg honvéd.

Ezt a panaszkodást azonban életével fizette meg. Nagy József, a vásott parasztfiú ráeset Kun Jánosra, mikor hazafelé ballagott a szőlőlőből, s a csőz puskájával agyonlőtte az öregot. Tizenkét sorét furódott az aggyalján testébe, a mitől vérmérgezést kapott, s pár óra múltán meghalt. Nagy Józsefet letartóztatták s bekisérték a nagyváradi kir. ügyészhez fogházába.

Törvénytörés.

§ **A szombati sajtótárgyalás** éjjel két órakerült meg. A tárgyalást mint már említtük, Ig y á r t ó Sandor törvénytörési elnök vezette. Szavazó brak voltak Hoffmann József és Székely István dr. Jegyző Medveczky Emil. Panaszos Balogh Ferenc ügyvédje dr. Bakonyi Samu volt, a vádlott Maté József, Körösi Kálmán. A sajtótárgyalás tudvalevőleg azért indították meg, mert — Balogh Ferencz nyirbatori lakos, pénzügyi igazgató vadat emelt Maté József nyirbatori lakos magánzó, a «Nyiregyháza» cz. hetilap volt munkatársa ellen a Nyiregyháza megjelenő «Nyiregyháza» című hetilap 1899. jan. 19-én és 1899. márcz. 30-án megjelent sértőközleményei miatt.

Hátvanegy tanut hallgattak ki. Három tanut távirati uton rendelték be Aradról. — Debreczenben volt az éjjel a pör miatt, Nyirbator egész intelligenciája.

A tárgyalás némi megszakítással 2 óráig tartott éjjel után.

Mikor a közönség a legszenzációsabb fordulatot várta, panaszos és vádlott hirtelen kiegyeztek.

Természetes, hogy a törvénytörés a további eljárást megszüntette, s a perköltségekben (500 frt körü) a vádlottat marasztalta el.

§ **Egy albiró fegyelmi ügye.** A debreceni kir. ítélőtábla fegyelmi eljárást indított Nagy Vilmos szilágy-csehi kir. aljárásbíró ellen, a ki Alsó-Vácza községbe küldtek ki, telekkönyvi átalakítási munkálatok végzésére. A vad abban állott, hogy Nagy Vilmos, a ki a felek kérelmére őt izben ment ki a helyszínre, a föld helyes telekkönyvi beosztása céljából, — a felektől gyaloglási díjakat szedte fel, holott a törvény értelmében a telekkönyvi átalakítás hivatalból teljesítendő s a költségeket az állam fizeti, miért is a tulajdonosok fizetésre egyáltalán nem kötelezhetők.

A kir. tábla fegyelmi véséget látván fenntartogott, Nagy Vilmost rosszalásra ítélte. — Foglalkozott ezzel az ügyel a kir. kuria fegyelmi tanácsa is. Czorda Bódog kuriai alelnök elnökléte alatt. Katona Béa dr. helyettes főügyész nem tapasztalva jogtalan felszámítást, a vadat elejtette, mire a kir. Kuria Nagy Vilmost a vad és következményei alól felmentette.

§ **Pisztolypárbaj.** Deák Ferencz törvénytörési jegyző és Szöllősi György volt debreczeni joghallgató, jelenleg egy éves önkéntes a 39. gyezdredben, ez év elején súlyos kimenetelű pistoly-párbajt vívtak. A párbajban Szöllősi golyója Deák lábába furódott, a miből kifolyólag Deák huzamos ideig gyógyuló sérülést szenvedett. E párbaj-ügyben kedden tart tárgyalást a törvénytörés.

IRODALOM.

A **«Vasárnapi Ujság»** november 19-iki száma 20 képpel s a következő tartalommal jelent meg: «Erzsébet». Emlékezés Erzsébet királynéra. — «Erzsébet királyné arcképe» (képpel Benczur Gyula festménye után, melyet a királyi Ferenczy Ida asszony részére festetett). — «Atyám születése napján» Költemény Sánta Karolytól. — Regényár: A főispán vendég i. «Elbeszélés. Irta Mikszáth Kálmán (Goró Lajos rajzaival). — «A Zöld sugar». Regény. Irta Ferenc Gyula (a francia kiadás eredeti illusztrációival). «A Lánchíd ötven éves jubileuma» (képekkel). — «A novemberi csillag hulus» (képekkel). — «A trón örökös Toron ácan» (képekkel Ferencz Ferdinánd főherczeg torontali vadászataról). — «Az alföldi műt felavatási ünnepelve» (képekkel Erdélyi fényképei után). — «Novelli Sary Dénestől. — «A transzvali háborúból» (képekkel). — Irodalom és művészet, Közintézetek és Egyletek, Sakkjáték, Képtalány Egyveleg. stb. rendes heti rovatok. A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre két forint, a «Politikai Ujságok»-kal együtt három forint. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest IV. ker. Egyetem-u. 4. sz). Ugyanitt megrendelhető a «kepes Néplap», legolcsóbb ujság a magyar nép számára egész évre évre csak 2 frt 40 kr, félévre 1 frt 20 kr.

CSARNOK.

Miről regél a malom?

Regény.

Sudermanntól.

(31.)

(Vége.)

Marton jön — suttogja János pár lépést hátra tartorogva. De összeszedi magát, atöleli Trudét, s elvonja magával a zsillip gerenda alkotmánya mögé, melynek legsötétebb arnyékába rejtiöznek.

Ott megy el mellettük a bosszút kereső. — A magasra emelt balta villan a habvetet te visszfényben.

A zsillip másik oldalán megáll. — Költülnéz a messze rétségen, mely fa és bozót nélkül egyenletes sötétségben kerül előtte.

David, állj őrt ott a zsillip nyílásánál — dörog Marton hangja, — Itt vannak a réten, — itt megfogjuk őket!

A remület fojtott hangja tört ki Jánosból — Vilagosan áll előtte bátya terve. — fel akarja vonni előtte a hidat, hogy ők a szigetéről ne szabaduljanak. — És Trude nyakanál van a lánca, — a lánca, melyet huzni kell, hogy a hid felcsapódjék. — Első gondolata »nemtd meg a nő!« — Ki szakítja magát Trude karjaiból, s oda ugrik a park lejtőjére, legyen ő bátyja vak dühének áldozata.

Trude felkiált. János halálos veszedelemben — ott van, a ki halálra keresi őt, — kezében balta . . . de ő mögötte van a lánca, a vaskarika, mely majd sebesre űti fejét. — Remegő kézzel kap utána a nő — s abbau

a pillanatban, mikor Márton a gerendára akar lépni, felcsapódik a hid.

János nem lát abból semmit, csak az árnyat és a villogó baltát. Még csak pár lépés és leesap rá a halál... Most a szükség legvégső perczében anyjára gondol s arra, mit mondott egyszer dühöngő fiának

Gondolj Fritze! — kiáltja át bátyjának.

Es ni! — A balta kiesik annak kezéből — tántorog — megtörik, — egy utódás, — egy locsanás, és eltűnt.

János előre rohan, — belebotlik a felhuzott hidba. — Mellette egy sötét nyilas tárog.

— Bátyám! bátyám! — ordítja őrzöngő félelmében János. nem gondol semmire, nem érez semmit. (Csak az az egy gondolat fut át agyán, hogy meg kell mentenie bátyját.

Leveti magáról köpönyegét... egy ugrás... s mély koppanás halatszík, miha a parkányba ütődött volna.

Trude majd eszméletét veszítve szorítja a lánccot kezében; hosszú, sötét tömeget lát a világos víz színén leuszni, a habtorlóadásban a tömeg ellúnik... Egy pillanat múlva még egyet lát... Mint két aranyék vonulnak el előtte.

Odanéz a faal-otmány felé... Ott semmi nincs... minden ürs. A víz zug — víz zuhog. — Trude eszmélet nélkül esik össze a paron.

Másnap reggel kifogták a két testvér holttestét a folyóból. Egymás mellett fekve ringottak a hullamokon. egymás mellett fekve temették el őket. Trude megdermedt fájdalomában. Könytelen érzéketlenséggel meredt maga elé, minden rokonát, még atyját is elküldte magától, csak Mária Eranczit türtte meg. Szeretettel fogta az fel bizalmas helyzetét, vigyázott, hogy ne menjen senki hozzá s hogy kíméletesek legyenek a hatóságok iránta. — Nem sok hítja volt, hogy Daniel sötét célzásai elapján a szerencsétlen nőt vádolják a bűnrel.

A vén szolga vallomásai azonban oly agyafurkák s zavarosak voltak, hogy azok nem voltak elégségesek egy vád megtételére, de mégis elég volt arra, hogy a világ Felsham-mely Gertrudot gyi kosnak bélyegezze. Mennél inkább visszavonult az özvegy az emberektől, mennél félelmetesebben zárta el udvarát az idegenek elől, annál többet rebesgettek róla.

Malombossorkány»nak hívta a nép és a mondák, melyek alakja közé szövődtek, mindig nőttek és nőttek.

A malom most néma malommá lett, a hogy a nép szája elnevezte. — Falai bedőltek, kerekai elkorhadtek, a tiszta folyót gaz vontá be és a mikor a folyó agyát a város fele csatornán át vezették, iszapos posványnyá lett.

Es Trude? Elidegenült egészen nem sokára barátját sem türtte meg maga mellett s előtte is bezárta ajtaját.

Lelkiismerete előtt mindig gyilkos volt. — Retegése egy gyóntató atyához vezette s a katólikus templom karjaiba üzte. — Láták kereszt előtt kuszni, templom küszöbön térdeln, kezében olvasóját forgatva, homlokát a templom kövein véresre törni —

E nő börtöndött a vétékért, melyet «ifjuság»nak hívnak.

A jó emésztés.

A gyomor valóban egészen különös organum, a mely azokat az embereket, a kik szeszélyességét eltűrni kénytelenek, mindenféle bajjal fenyegeti. A legveszedelmesebb baj az, hogy az embernek nincs meg a szükséges tápláléka, mert az ételt nem tudja megemészteni, a mi az egész organismusba rendetlenséget hoz. A fájdalmas gyomorgörccsöt gyakran hányás kíséri, sőt gyakran bélygyulladás támad. Láz, fájás, oldalszurás még komplikálja a helyzetet. A beteg elgyöngül, nem tud aludni, sötét gondolatok rémitgetik és nagyobbá teszik a betegséget. Minél előbb hatásos szert kell használnunk, mert időközben kimerül a vér ereje és nem tud a betegségnek ellenállni. Erre az evetre nagyon kitünő szer van: a

Pink-pilula igazán csodálatos hatást ér el úgy, hogy használatával nem szabad késkedni, hanem követni kell Em le Leu vaux-i (Ropraz, Vadt-Kanton, Sváje) molnarpéldáját.

— Örülök, írja levelében, mert kimutathatom hálámat azzal, hogy arról a csudálatoseredményről tudósítom, a melyet a Pink-pilula használatával értem el. Régóta veszedelmes gyomorbaj kíozott. Nem emésztem semmit és a gyomrom nem bírta el a legcsekélyebb ételt sem, mert valahány-szor ettem, hányom kellett, a mi rettenetesen beteggé tett. Undorodtam minden ételtől. Nem tudtam aludni, fájás gyötört és a teljes elgyengülésig jutottam. Csak akkor éreztem megkönnyebbülést, a mikor a Pink-pilulát használtam, mely végre tökéletesen helyreállított.

A Pink-pilula mivel a vért fölfrissíti, hatásos mindenféle gyomorbajnál, rossz emésztésnél, bélygyulladásnál, oldalszurásnál és általános gyöngeségnél. A Pink-pilulák kaphatók Magyarországon a legtöbb gyógyszerárban. Egy doboz ára 1 frt 75 kr. és hat doboz 9 frt. Magyarországi főraktár Török József gyógyszerárában Budapest, Király-utca 12.

KÖZGAZDASÁG.

A király a székely iparról. A hétfői udvari ebéd után tartott cercele alkalmával a király Bartha Miklós orsz. képviselőtől a székelyföldi gazdasági és társadalmi viszonyokról kérdezősködött.

— Hogyan él a székely nép? — kérdezte a király.

— Nagyon szegényen — felelt Bartha Miklós — leginkább azért, mert nincs ipara, A király erre ezt mondta:

— Nagyon támogatni kellene ott az ipart különösen azért is, hogy a kivándorlást megakadályozzák.

Budapesti gabonatőzsde.

Nov. 18.

A készárúüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Bursa	kilós	Ar 100 klg.		kilós	100 kilogramm	
		frttól	frtig		frttól	frtig
Bánsági	76	7.75	7.85	80	08.25	08.20
	77	7.85	7.95	81	08.35	08.25
	78	07.05	08.15	82	—	—
Tiszavidéki	79	08.10	08.25	—	08.25	08.20
	76	7.75	7.85	80	08.35	08.25
	77	8.85	7.95	81	—	—
Pestvidéki	78	08.05	08.15	82	08.25	08.15
	79	08.10	08.25	—	—	—
	79	7.70	7.80	80	08.20	—
Fehérmegyei	76	7.80	7.90	81	08.30	00.15
	78	7.0	8.10	82	8.20	—
	79	07.05	08.20	—	8.30	—
Bácskai	76	7.75	07.80	80	00.00	—
	77	7.60	7.90	81	00.00	—
	78	8.00	08.10	82	—	—
Északmag	79	8.00	08.20	—	—	—
	78	8.90	7.05	80	—	—
	79	8.05	8.15	81	—	—

	Min. hekt.-ben	Arkilogram	
Ruzs elsőrendű	uj 70-72	6.25	6.35
» másodrendű	—	6.10	6.20
Árpa takarmánynak	» 60-62	5.90	6.10
» égetni való	» 62-64	5.65	5.75
» serfözdei	» 64-66	6.40	9.60
Zab	» 39-41	5.35	5.45
Tengeri bánsági	» uj	5.20	5.50
» más nemű	»	5.30	5.40
Repce bánsági	»	11.60	12.10
Köles	»	5.30	5.60

Sertés vásár.

Kőbányai sertéspiacz. Nov. 18. Magyar elsőrendű Öreg nehéz (páronként 400 kgm felüli) — kr. Közép p. kint 300—400 kg. sulyban — kr. 320 kilog sulyban. Fiatal közép (páronként 251—320 kg. 42—43 kr. Fiatal könnyű páronként 250 kg. sulyban 43¹/₂—44 krig. Szerbiai: Nehéz p. kint 260 kg. sulyban 41¹/₂—42 krig.

Sertés létszám: 1899. évi nov. hó 16. napján volt készlet 33764 darab, nov. 17. felhajtattott 913 drb, 1899 nov. 17-en elszállított 1265 db. 18-ára maradt 33.382 db. A hizott sertésüzlet irányzata lanyha.

Szőnyegek,
 Linoleum, viasszos vásznak,
 Butorszövetek,
 Gyapju és csipke függönyök,
 Agy és asztalterítők,
 Flanel takarók,
 nagy választékban kaphatók
Szabó Lajos Fiai cégnél
 Debreczen.

Foulard-selyem 65 krtól

3 frt 35 krig méterenként legújabb mintázat s színekben,

valamint fekete, fehér és színes Henneberg-selyem. 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, csikos kockázott, mintázott és damaszt stb (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szín s árnyalatban stb.

Ruhák s blousokra a gyárból! Privát-fogyasztóknak postabér-, vámmentesen s házhoz szállítva.

Minták postafordultával.

Magyar levelezés.

Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó.

Henneberg G. selyemgyárai, Zürichben

(cs. és kir. udvari szállító).

Karlsbadi czipők már 2 frt 50 krtól kezdve.

Felülmulhatlan olcsóságok!

Ifj. Kovács S. czégnél

Kossuth-uteza Első tkpéztár épület.

Raktáron levő
vászna, schiffonok, barchetek,
szövetek

a gyári árnál is olcsóbban árusítom,
tömeges vétel folytán.

Továbbá czipők, kalapok, nyakkendők,
téli alsó ruházatok, férfi ingek gallér
és kézelők, keztyük, harisnyák, eső-
ernyők, téli sapkák, uti takarók,
péztárczák, utazó czikke, illat-
szerek, fésűk, kefék stb. itt fel nem

sorolt czikke

bámulatos olcsón beszerezhetők
a fenti czégnél.

Gyermek játékok és dísz tárgyak felárban.

Gyermek játékok és dísz tárgyak felárban.

Karlsbadi czipők már 2 frt 50 krtól kezdve.

Divatos

női ruha szövetek,
selymek,

női ruha flanellek,
cosmanosi mosó velezek,
Himalaya téli kendők,
olcsó szabott áron kaphatók

Szabó Lajos Fiai czégnél

Debreczen.

Üzleti könyvek,

esinos kiállításban, erős kötés-
ben, igen jutányosan kaphatók

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben.

Eladó birtok.

A debreczeni határban, Elep—kis
álmzugban levő **142 kat. hold 618**
□ ö1 területű nagyrészt

szántóföld

és legelő, gazdasági épülettel,

eladó.

Értekezhetni **Miklós utca 21**
szám alatt a tulajdonossal.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.

Boros Testvérek

női divat áruháza DEBRECZEN, Kossuth-u. 6. sz.

Olesó
alkal-
mas
aján-
dék
tár-
gyak.

Raktárunk feleslegét: Finom női ruha-
kelme maradékok árait

felére szállítottuk le.

— Selymek, Bársonyok. —

Velezek, Kendők, Echarpok, Harisnyák,

Keztyük

leszállított árakban. — Nagy választék.

Női kézimunkák és kellékek.

Olesó
alkal-
mas
aján-
dék
tár-
gyak.

Felülmulhatlan olcsóságok.

Alkalmi bevásárlás!

Van szerencsém értesíteni a n. é. közön-
séget, hogy a

Besenczky Kálmán-féle

nőidivat, vászon és rövid-áru üzletet

megvettem és a mai naptól a **gyári árnál**
is olcsóbban árusítom el.

Tisztelettel

Kiss Lajos.

Alkalmi bevásárlás!

KOVÁCS GYULA vaskereskedő

— **Piacz-utca, a Bika szálloda mellett,** —
ajánlja nagy választékban raktáron levő, elősmert, legjobb minőségű

Eperjesi cserépkályhát,

melyek ez iparágban első rangot foglalnak el és számos
elsőrendű kitüntetésben részesültek.

Jutányos árak mellett

a legszolidabb és legpontosabb kivitel biztosítottatik.

A kályhák felállítását csakis kipróbált szak-
avatott állítók által végeztetem.

Ezen kályhák úgy tartósság, szépség, mint fűtőké-
pesség tekintetében bármely külföldi gyártmányal ver-
senyeznek.

Kész felállított mintakályhák raktá-
ramon megtekinthetők.

